

Muistojen elämäkerta Elina Karjalaisesta

Elina Karjalainen oli kuopiolainen toimittaja ja kirjailija, joka tunnetaan erityisesti Uppo-Nallesta kertovista lastenkirjoistaan. Minulla oli ystäväni ja työyhteisöni Kuopion kaupungin vapaa-ajankeskuksen kautta ilo jakaa Elinan kanssa viimeiset vuodet erilaisten yhteistyöhankkeiden muodossa. Usein kävi niin, että löysimme itsemme, taitoluisteluvalmentaja Ulla Papp, seuran pr-nainen Sanna Luukkonen ja minä, istumasta Elinan Kuopion Valkeisenlammen kodissa tuntikautia kuuntelemassa Elinan ja toistemme tarinoita elämän varrelta.

Kun Kuopion Kalevalaiset ry keväällä 2016 kannusti kuopiolaisia kirjoittamaan Naisten Ääni -tietokantaan naisten tarinoita, tuli mieleeni kirjoittaa Elinasta ja saada samalla talteen yhteisiä muistoja. Tästä syntyi Muistojen elämäkerta Elina Karjalaisesta, joka ei ehkä täytä kaikkia elämäkerran kriteerejä, mutta on sen näköinen, millaisena me Elinan tarinat muistamme, ja miten ne meihin vaikuttivat.

Tarinat olivat meille silloin uusia, mutta myöhemmin huomasin, että useimmat niistä löytyivät Elinan kirjoittamista kirjoista, jotka luin vasta myöhemmin. Ne ovat auttaneet muistamaan kokemukset selkeämpänä. Niinpä tästä ”elämäkerrasta” tuli tarina, joka pohjautuu Elinan itse kertomaan ja toisaalta hänen kirjoistaan löydettyyn. Elinan tarinoissa elää lämmin, elämää rakastava, voimakkaasti tunteva ihminen, jolla on sanottavaa meille kaikille. Taisimme itsekkin Elinan juttuja kuunnellessa hoitaa ennen kaikkea omaa psyykkettämme – vakavienkin

Elinan elämäntarkoitus oli kirjoittaa kirja, kirjoja. Ihmisen ääni (1976) on yksi parhaimmista kiteytyksistä Elinan ajatuksista.

Kesällä 2016
Leppävirran
kokouksessa Jaana

tuntojen lomasta, kun Elinalta aina pilkahti koskettava inhimillisyys, lämpö ja leppoisa huumori vailla kyynisyyttä.

Elinalle mikään aihe ei ollut vieras tai mahdoton. Hän käsitteli sujuvasti niin elämäntarkoituksen, kuoleman, pelot, rakastumiset maantiedon opettajaan, masennukset, kuin ilonkin aiheet, joita viimeksi mainittuja oli yleensä aina enemmän.

Elinaa oli elämän varrella kysytty myös yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, mutta Elina oli päättänyt näin: ihmisen perusongelma ei ole yhteiskunnallinen, sen syvimät juuret ovat ikivanhoissa pulmissa: rakkaudessa, vihasa, kuolemassa ja elämässä. Elina koki parhaiten täyttävänsä elämän hänelle asettaman tarkoituksen eläen – ja kirjoittaen kirjoja.

Elina oli ennen kaikkea kuuntelija. Hän kuunteli meidänkin huolet, murheet ja ilot, ja lisäsi niihin usein osuvia elämäntarinoita. Elina rohkaisi meitä innostumaan, sillä innostus on tila, jossa ihminen antaa aidointa itseään. Ulla innostui kerran avautumaan ja visioimaan niin voimallisesti, että Elina katsoi aiheellisesti palauttaa hänet äidillisesti maanpinnalle. Muistan ikuisesti, mikä hiljaisuus syyskuun 2005 illassa seurasi, kun Elina lausui Ullalle nämä mielestäni niin osuvat sanat: ”Muista Ulla, maanpäällistä taivasta ei ole”. Kirjoitin sanat silloin heti ylös, jotta itsekin muistaisin tuon viisauden. Huomasin Ulla-valmentajassa paljon samankaltaisuuksia Elinan kanssa ja heistä tulikin sydänystävä.

Elina ei tehnyt itsestään numeroa, vaikka ansiolista on huikea: Valtion tiedonjulkistamispalkinto 1972, Suomen aikakauslehdentoimittajien liiton palkinto 1979, Suomen sanomalehtimiesten liiton Sananvapauden miekka 1980, Suomen Valkoisen Ruusun mitali 1982, WSOY:n tunnustuspalkinto 1983 ja 1997, Aikakauslehtien liiton tunnustuspalkinto 1985, Valtion nuorisokirjallisuuspalkinto 1986, Savonia-palkinto 1987, Kirkon kirjallisuuspalkinto 1990, Pro Finlandia -mitali 1997, Tirlittan-palkinto 2001, Kirjapöllö-palkinto 2001, Kuopio-mitali 2002 ja Lastenkulttuurin valtionpalkinto 2004.

Elina ei epäröinyt kertoa myöskään masennuksestaan. Kukapa meistä ei joskus joutuisi itselleen tunnustamaan, että on heikko, tempoileva ja tasapainoton ihminen, nainen, jonka on yksinkertaista joutua kammoksi tai pudota syviin syövereihin, joita nimitetään masennukseksi. Välillä on tyyntä, mutta ympärillä on koko ajan myrskyn tuhovoimaiset seinät, ja millä hetkellä tahansa ne voi kaatua päälle. Ja ne kaatuvat. Tuho toistuu kerran toisensa jälkeen, ja päätyy tuskanhuutoon: – En jaksa enää, olen lopussa!

Vasankari, Ulla Papp,
Helena Kivilä ja Sanna
Luukkonen.

Sukunimi

Karjalainen
Etunimi

Elina
Synnyinaika

3.6.1927
Synnyinpaikka

Viipuri
Kuolinaika

14. 8. 2006
Kuolinpaikka

Kuopio

Viipuri – lapsuuden näyttämö

Elina Karjalainen, tyttönimeltään Saraste, syntyi kesäkuussa 1927 Viipurissa huvilan saunaan Sarasteen perheen nuorimpana lapsena ja ainoana tyttärenä. Viipurista tuli Elinalle lapsuuden näyttämö. Hän ajatteli sen tulevan olemaan hänelle rakastettu kotikaupunki niin kauan kuin eläisi. Elinan perhe asui Viipurissa isoisänsä Alexander Isakssonin rakennuttamassa kolmikerroksisessa kivitalossa Mallaskatu 4:ssa Pantsarlahden kaupunginosassa. Perhe eli sen ajan yläluokkaista elämää.

Elina oli vasta 11-vuotias, kun hänen Aili-äitinsä sairastui tuberkuloosiin ja joutui parantolaan. Äiti lähetettiin 1939 parantuneena kotiin, mutta hän eli vain pari viikkoa kotiuttamisen jälkeen. Suhde tuomari-isä Erkkiin muodostui läheiseksi. Isä oli ”armoitettu tarinankertoja”, huoleton hulivili, joka rakasti naurua, hyvää ruokaa ja juomaa, ja jonka huumorintaju ei tuntenut rajoja. Äiti taas oli vakavamielinen, helposti asioista murehtiva ja itsensä marttyyriksikin tunteva nainen, joka rakasti miestänsä syvästi ja lämpimästi, mutta käräsi hänen harharetkistään.

Elina ei koskaan kyllästynyt lapsena kuuntelemaan tarinaa siitä, miten isä, Erkki Reinhold Konstantin Saraste, löysi hänen äitinsä, Aili Isakssonin.

Elinan lapsuudenkodissa ihmisiä tuli ja meni, ja puhuttiin kieliä, sillä Viipuri oli silloin hyvin kansainvälinen kaupunki. Kodin paraatiovesta tulleet vieraat istuivat salin pöytien ääreen, jonne tarjoiltiin pienistä laseista vieraat hyvin puheliaiksi tekevää mehua. Elinan seikkailuihin kuului mennä näiden pöytien alle piiloon. Monet kerrat hän näki miesten kiiltonahkakenkien niin mielellään kulkeutuvan vieressä istuvan daamin pienten silkkikenkien päälle.

Pöydän ympärillä kerrottiin asioita, joille vieras väki nauroi täyttä kurkkua. Kerran Elina päätti itsekin ilahduttaa vieraita kertomalla jutun, jota ei ollenkaan ymmärtänyt, mutta joka veljien kertoman mukaan käsittelin kuuromyökkien elostelua. Yllätys oli suuri, kun kukaan ei nauranutkaan, ja isä talutti Elinan vähin äänin omaan huoneeseen. Antti ja Veikko-veljet villitsivät Elinan joskus kertomaan juttuja, joita Elina varmalla ja selkeällä äänellä toisti veljien hihittäessä vieressä huoneessa.

Elinan isä vuokrasi tuomarituttavaltaan Punkasalmella olevan huvilan kesäannoksi, josta pääsi joka päivä tervehtimään äitiä parantolassa. Kesäasunto sijaitsi salmen rannalla. Toisella puolella salmea Elinan äitiä hoitanut lääkäri vietti kesää. Hänen tyttärensä oli Elinan ikätoveri ja ui usein salmen yli Elinan luo leikkimään. Kerran Elina istui salmen rannalla katsellen, kun

ystävä laskeutui nuoren kotiapulaisen kanssa uimaan. Keskellä järveä he äkkiä upposivat eivätkä ilmestyneekään pinnalle. Elinaa tämä järkytti kovasti, ja tuon päivän tapahtumat piirtyivät voimakkaasti hänen mieleensä. Koko ilta naarattiin hukkuneita. Kun heidät saatiin ylös, he olivat niin kietoutuneita toisiinsa, että heidät oli haudattava samassa arkussa.

Lapsuuden Sydänystävä Riitta

Riitta oli Elinan ikätovereita Viipurissa. Riitan kodissa vallitsi saksalaisen kirkon urkuri-isän ylläpitämä järjestys, kun Elinan kodissa taas boheeminen elämäntapa ja sisäinen kaaos. Riitan oli pysyttävä kotona sunnuntaisin, kunnes kirkonmenot olivat ohi. Yhteisiin seikkailuihin kuului mennä Viipurin tuomiokirkkoon kuokkavieraaksi häihin, joissa tytöt antoivat arvosanoja morsiamille. Arviointi saattoi joskus päättyä riitaan, kun morsiamen kauneudesta oltiin eri mieltä. Sulhaset saivat olla rauhassa. Toinen lempileikki oli synnyttäminen, josta ei varsinaisesti ollut vielä oikeaa käsitystä. Kotikadun asfalttiin piirrettiin liidulla vuoteet, joihin asetuttiin kiemurtelemaan ja huutamaan. Tuloksena tuli näkymättömiä lapsia, joille piirrettiin pienet vuoteet.

Sydänystävillä oli tapana käydä myös kirjeenvaihtoa, jossa toinen oli rakastaja ja toinen rakastettu. Kirjeet olivat tulisia, ja rakkauden räiske valtava. Elinalla säilytti muutaman näistä kirjeistä, ja ihmetteli myöhemmällä iällä niissä olevien tunteiden voimaa.

Sota – marraskuun 30. päivä 1939!

Sota muutti kaiken. Viipurissa vietetty lapsuus muuttui. Kotiseudun ja kodin menetys sekä uusiin olosuhteisiin sopeutuminen olivat Elinalle vaikeaa. ”Maanpäällistä taivasta ei ole”.

Eräs sotakokemus jäi Elinalle erityisesti mieleen. Hän kertoi siitä usein, ja se toistuu hänen kirjoissaan. Marraskuun viimeisenä päivänä 1939 Elina seisoj koulunkentän keskellä. ”Hetimit maahan, heti maahan”, kuului veljien huudot. Elina ei totellut, koska ei ollut aiemminkaan veljiään totellut. Samassa hän näki, miten matalalla lentävä, punaiset tähdet koneen siivissä oleva lentokone tuli vaappuen kohti. Lentäjä näkyi ohjaamosta niin hyvin, että Elina päätti vilkuttaa hänelle sen sijaan, että olisi pinkonut pakoon. Lentäjän tehtävänä lienee ollut ampua, mutta hän ei tehnytkään sitä kohti, vaan siten, että koulun kentän hiekka Elinan ympärillä kohosi patsaana ylös. Elina muisti lentäjän kasvot koko loppuikänsä, ja jopa etsi henkilöä Neuvostoliitossa ja sittemmin Venäjällä matkustaessaan.

Viipurista oli lähdettävä 30.11.1939 siltä seisomalta, mitä selkärepuissa sattui olemaan. Ensimmäiseltä evakkotaipaleelta Elinalle muistui usein mieleen päivä, jonka he viettivät lumipuvut yllä läheisessä metsässä. Kotoa ei ennättänyt saamaan mukaan enää kuin pienen pussillisen teetä. Mitään muuta ei ollut jäänyt jäljelle ankaran ilmataistelun hävitykseltä.

"Huurat"

Jatkosodan aikana tuli muotiin, että jokaisella oli oltava oma "Tuntematon sotilas", jolle lähettäisi paketteja ja kirjoittaisi kirjeitä. Niinpä Elinakin päätti hommata oman Tuntemattoman sotilaan, sai osoitteen ja alkoi kirjoittaa hänelle. Kolmannen kirjeen jälkeen Elina jo unohti koko asian, kunnes yhtenä päivänä tuli kutsu erään ystävättären isän työhuoneeseen. Vallitsi täydellinen äänettömyys jo ovella, johon Elina jäi Aino-ystävänsä kanssa. Sitten kuului karjaisu niin kovaa kuin joku voi huutaa: "Polvillenne huurat!". Elina ei ollut Ainon kanssa varautua moiseen ja niinpä he jysähtivät polvilleen niin, että lattia paukahti. Mies jatkoi, että tytöt olivat pilanneet hänen maineensa, ettei hän voisi enää toimia suojeluskuntapäällikkönä eikä katsoa alaisiaan silmiin. Vasta myöhemmin selvisi, että Elinan lähettämä kirjeet oli palautettu, ja että nuo olivat roistomaisesti lukeneet kirjeet vetäen asiasta omat johtopäätökset.

Nuoruus ja opiskelu

Elina kävi Viipurissa keskuskansakoulun ja Vanhan Yhteiskoulun. Hän pärjäsi jo silloin hyvin äidinkielessä. Viipurin koti tuhoutui kuitenkin sodan pommituksessa ja perhe joutui evakkoon päätyen Kuopioon.

Elina aloitti kirjallisuuden, taidehistorian ja psykologian opintonsa Helsingissä syksyllä 1946. Seuraavana keväänä hänellä oli vappuheilana lainopillisen tiedekunnan ylioppilas Pentti Karjalainen. Elokuussa vuonna 1949 he viettivät häitään Kuopiossa.

Nuoruuden kirjailijahaaveet saivat kuitenkin vielä odottaa toteutumistaan.

Missä piileskeli hyvä ja armelias Jumala?

Uskonnolliset kokemukset Elina kertoo lapsen silmin. Jumalan hän lapsena kuvitteli laskeutuvan portaita pitkin maata kohti vanhan miehen hahmossa, ja mietti hartaasti, mitä Jumalalle pitäisi tarjota, kun hän tulisi. Elina päätyi makaronilaatikkoon ja mustikkasoppaan, jotka maistuivat mainiolta.

Jumalaa ei tullut, mutta Elina oli varma, että suojelusenkeli seurasi häntä aina ja kaikkialla. Enkeli oli näkymätön, mutta siitä huolimatta läsnä, Elinalla oli tarkka mielikuva enkelin ulkonäöstä: siniset pitkät siivet, vaaleat kiharat ja samanlainen pysähtynyt hymy kuin posliinipäisellä nukella, joka hänellä oli.

Aikuisena Arkkipiispa Paavalin elämästä kirjoittaessaan Elina vakuuttui hänen opeistaan niin, että kääntyi ortodoksiseen uskontoon. Hän rakennutti myöhemmin oman tsasounan, ortodoksisen rukoushuoneen, Puittiin.

Työura

Ansioluettelosta ja palkinnoista voisi päätellä, että Elinan olisi ollut helppo ottaa mikä tahansa työpaikka, ja ovet olisi olleet valmiina auki odottamassa vain sisään astumista. Näin ei Elinankaan kohdalla ollut, mikä ei meitä naisia yllättänyt. Ensimmäiset kommentit johtajilta saattoivat olla, ettei Elinasta koskaan tulisi kunnon toimittajaa. Elina tuli itse, laitto jalkan ovenrakoon, pääsi ja onnistui. Joku onkin sanonut, että ne, jotka kutsutaan työhön, on taipumus epäonnistua, ja ne jotka taistelevat, lopulta onnistuvat. Naisen osa lienee tuo viimeksi mainittu, jos joskus sattuu onnea olemaan.

Kun perhe tarvitsi elämiseen rahaa, Elina aloitti lehtitoimittajana. Urasta muodostui pitkä ja mittava. Hän toimi vuosien varrella niin freelancerina kuin vakituisena toimittajana muun muassa *Savon Sanomissa*, *Uudessa Suomessa* ja *Suomen Kuvalehdessä*. *Kotiliedessä* Elinan pakinoita julkaistiin nimimerkillä Papurikko. Niistä on myöhemmin koottu kirja, *Perhe on paras* (1980). Elina luki myös itse radiossa pakinoitaan vuodesta 1963 lähtien.

Elina jätti kolmisenkymmentä vuotta kestäneen toimittajauransa 1980-luvun lopussa uraan ja pääsi aloittamaan kirjailijana ihan tosissaan, kuten hän asian kuvasi.

Uppis

Uppo-Nalle, eli tuttavallisesti Uppis, oli Elinan luoma humoristinen karhu, joka heitettiin laivasta mereen rannikolla ja uiskenteli upoksissa vuoden. Tarinan ideaa mereen liittyen olen yrittänyt mieltiä, mistä se olisi voinut saada juurensa, ja löysinkin Elinan muistelmista erään kohdan, jossa hänen maaseudun kodin naapuri ja hyvä ystävä lähti yllättäen seilaamaan yksinäisellä odysseiallaan Afrikan luoteisrannalle, jonne sitten menehtyi. Tieto menehtymisestä, johon liittyi myös dramatiikkaa, rantautui siitä sittemmin kotiväelle ja Elinalle.

Uppo-Nallen hahmon ja tarinan pohjalla ovat Elinan vuodepotilaana olleelle tuttavallapselle lähettämät kirjeet. Elina oli itse ulkomailla, josta hän kirjoitti pikku ystävälleen joka päivä – yhteensä 100 kirjettä, joissa jokaisessa oli osa Uppo-Nalasta kertovasta sadusta.

Uppo-Nalasta on tuotettu tv-sarja, *Uppo-Nallen joulun odotus*, julkaistu äänikirjoja, elokuvia, värityskirjoja sekä postimerkki (1997). Uppo-Nallen mukaan on Kuopiossa nimetty mm lastenkliniikka, päiväkotia ja leikkipuisto. Uppo-Nalleja on myös käännetty, mm tšekiksi, norjaksi ja latviaksi.

Kuopion Taitoluistelijoiden merkittävimäksi yhteistyöhankkeeksi Elinan kanssa muodostui Uppo-Nalle jääshow, josta tuli iso menestys vastaperustetulle uudelle Kuopion Taitoluistelu-seura ry:lle. Kauimmaisina Uppo-Nalle jääshow esitettiin Etelä-Afrikassa.

Kuopion Taitoluistelu-seuran yhteistyöstä poiki paljon muutakin Uppikseen liittyvää, muun muassa edelleen toiminnassa oleva Uppo-Nallen luistelukoulu, luistelukassi-projekti Vehmasmäen Marttojen kanssa jne. Kirjoittipa Elina Kuopion Taitoluistelu-seuralle oman runonkin, joka kuuluu näin: ”Tänään, tänään lennetään. Yli peilikirkkaan jään. Mukana on Uppo-Nalle, sekä monta ystävää.” Runo painettiin käsityönä lujaan kankaaseen tehtyyn luistelukassiin.

Uppo-Nalle sarjan kuvitti sympaattisesti Hannu Taina. Myös hänestä tuli meille tärkeä yhteistyökumppani. Hannu Taina piirsi Kuopiolle luistelevan, mäkihyppäävän, laskettelevan ja hiihtävän nallen, joka esiintyi muun muassa nuorten talviuniversiadien hakuasiakirjojen kansissa. Uppiksesta olisi tullut suvereeni maskotti myös Kuopion nuorten talviolympialaisiin vuonna 2012, jos kansainvälisen olympiakomitean enemmistö olisi finaaliäänestyksessä antanut kivat Innsbruckin sijaan Kuopiolle. Maskotista se ei ainakaan jäänyt kiinni.

Viimeiset vuodet Elinan kanssa teimme Kuopioon Uppo-Nallen nimikkopaikkoja lapsille, joista yksi oli Uppo-Nallen uimaranta. Elina oli itse rannan vihkiäisissä paikalla, ja kertoi meille haluavansa, että hänet muistettaisiin juuri tällaisesta, teoista tehdä lapsille hyvää.

Kirjat

Elina oli päättänyt, että hänen elämän tarkoitus on oleva kirjojen kirjoittaminen. Tämä oli hänelle selvää jo lapsuudessa. Monikaan ei siihen uskonut, mutta asiasta ei tehty perheessä suurta numeroa. Erkki-isä kirjoitti ystävälleen kirjeessä, jonka Elina löysi vasta isän jäämistöstä: ”Elina-rukka, nuorimmaiseni,

kuvittelee tulevansa kirjailijaksi. Ajatus on mahdoton, koska sukumme on hyvin lyhytjännitteistä, ja kirjalinjantyö vaatii tarmokasta paneutumista asiaan.”

Elina oli toimittajaurallaan ehtinyt jo lakata unelmoimasta, että hänestä tulisi kirjailija. Sitten se tuli –WSOY:n pyyntö kirjoittaa jotain kirjasarjaan *Legenda jo eläessään*. Elina halusi kirjoittaa Suomen ortodoksisen kirkon päämiehestä arkkipiispa Paavalista, jonka persoonallisuus oli tehnyt häneen syvän vaikutuksen toimittaja-ajoilta. Pääjohtaja lyttysi ajatuksen kuitenkin epäillen, ettei vähemmistökirkon jutuilla olisi kantavuutta kirjaksi. Pääjohtajan ja arkkipiispan odottamaton kohtaaminen tapahtui kuitenkin viikko tuon jälkeen, ja alkoi tapahtua ihmeitä. Pääjohtaja soitti Elinalle ja käski aloittamaan kirjan tekemisen. Pian Elina olikin nauhurin kanssa arkkipiispan luona, täysin ummikkona ortodoksisen kirkon maailmassa, mutta ajattellen, että niinhän lukijatkin olisivat.

Elinan ensimmäinen kirja, *Arkkipiispa Paavali, legenda jo eläessään*, ilmestyi 1973, ja siitä tuli paljon palautetta. Pääjohtaja puolestaan sai kunnian julkaista kaikki seuraavat arkkipiispa Paavalin kirjat, ja niitä riitti. WSOY:n pääjohtajasta tulikin Elinalle sittemmin hyvin tärkeä tuki ja kuuntelija. Kuuntelijakin tarvitsee joskus kuuntelijan. Elina kertoi hänelle murheensa pitkillä puheillaan. Kun Elina kerran oli taas vuodattanut kaikki surunsa hänelle, pääjohtaja katseli Vanhan kirkon puistoon selin Elinaan ja tokaisi: ”No, pitääpä olla yhtä perkelettä”. Elina poistui hänen huoneestaan hyvin lohdutettuna.

Kun kirjailijaura pääsi käyntiin, Elinan kynä kiisi Ihmisen äänestä Tonttutyttö Tarleenan joulumatkaan. Muistelmien aika oli 1990–2000-lukujen vaihteessa. Yhden kirjan kirjoittaminen jäi kesken. Teksti kertoo Elinan ja pikku-Benkun välisestä ystävytydestä. Sen Elina antoi ystävällemme Ullalle, Benjaminin äidille.

Henki poukkoilee sopimattomassa kotelossaan, kuolema

Kuolema oli Elinalle äidin poislähdöstä alkaen eräänlainen hiljainen, viileä myötävaeltaja, kumppani, eikä siihen liittynyt katkeruuden sävyä. Se on hipaissut kylmällä kädellään, vieden milloin ystävän, milloin sukulaisen. Elina oli päätenyt ajatuksissaan uskoon, että meistä tuskin monikaan haluaisi jatkaa täällä, jos tietäisimme mitä kuolema on. Elina koki Erkki-isän ikimuistoisen poislähdön vuoteen vierellä, kun isä nousi viimeisen kerran istumaan, ja hänen kasvonsa loistivat, kun hän sanoi: ”Jospa sinä kerran näkisit tämän saman, minkä minä näen nyt!”. Hän katsoi kaukaisuuteen, vaipui takaisin vuoteensa ja hänen henkensä lähti.

Oman poislähtönsäkin Elina oli kirjoittanut kirjoihinsa, jonka tarkka lukija löytää muun muassa *Ihmisen Ääni*-kirjasta (1976). Hän ilmaisi vanhenemiseen ja kuolemaan liittyvät asiat taiteellisesti: "Mitä enemmän piirtyy ihmisen kasvoihin vekskejä, mitä voimallisemmin maan vetovoima kiskoo maan puoleen kaikkea tomumajassa olevaa liikaa – poskia, leukoja, rintoja, vatsaa – sitä voimakkaammin poukkoilee henki sopimattomassa kotelossaan. – – – Olisi onnellista pulauttaa henki siunattuna hetkenä ulos suusta ja laskea vapauteen. Saisi mennä ja toteuttaa itseään ilman näitä onnettomia rajoituksia, joihin on sidottu. Näen hengen lähtevän tuosta rantatöyräältä ja humautuvan huikkeen ilon vallassa yli Kallaveden. Aikansa lenneltyään se laskeutuisi eteläisenpuoleiselle rannalle. Tomumajani jäisi rantatöyräälle, jolla seisoessani henki lähti. Joku tulisi ja siirtäisi kotelon syrjään".

Elina korosti terveen omanarvon meille tytöille ja naisille. Turhaan eivät naisjärjestöt muistuta "Kehu nainen päivässä". On lähdeittävä liikkeelle omasta ammattitaidosta, omista mahdollisuuksista ja kutsuttava siunattu innoitus avuksi.

Elina antoi meille ennen kaikkea ymmärtämystä ihmisenä elämisestä. Maanpäällistä taivasta ei ole, mutta toisaalta elämä on arpapeliä. Etukäteen ei koskaan voi tietää, milloin oikea "lottokuponki" on kädessä. Jos ei siihen tartu, ei voi tietää, olisiko voinut jotain voittaa.

Elina Karjalainen kuoli Kuopiossa elokuussa 2006. Kävin Musiikkikeskuksella muistotilaisuudessa, jossa luettiin Elinan itse laatima muistopuhe Elinan soutaja-kuvan heijastuessa suuren salin valkokankaalle.

Elina kiitti rakasta, rikkaista ja risaista elämää. Kiitti, että sai koskissa kieppua eikä joutunut suvannossa kellumaan. Kiitti, että riitti pärskettä naamalle ja elämänvahtoa kielen lipoa, "Kiitän kaikesta, minä keho!"

Elina Karjalainen haudattiin puolisonsa viereen Valamon hautausmaalle.

Vuonna 2016 me Elinaa kaipaamaan jääneet naiset, jotka juuri Elina saattoi yhteen – Sanna, Ulla ja Jaana – perustimme kiitollisuutena muistoistamme Elina Karjalaisen Uppo-Nallen kannatusyhdistyksen. Nuoren yhdistyksen vuosikokoukset pidetään aina Leppävirralla, jossa Ulla pitää vuosittaisen kansainvälisen taitoluisteluleirin.

Kirjoittaja

Vasankari Jaana

Lisätietoja

Elina Karjalaiset teokset:

Ihmisen ääni 1976, Itäsuomalaisen lapsen päivä 1979, Perhe on paras, Papurikon pakinoita 1980, Sapotillit eli Meidän pojat ja taikuri Tillin työt 1979, Kaukometsä 1984, Teemu, karvainen kaveri. Laulavan Lintukoiran toinen elämä 1985, Taivastelija 1986, Tärisevä enkeli ja muita juttuja 1986, Murha c-mollissa, episodi erään varatuomarin elämästä 1988, Ukki ja mummi, 1988, Hyvä Suomi, Aapelin lukemisto 1: kevät 1989, Koirapostia 1989, Kuulolla -pakinoita 1989, Ollos iäti muistettu arkkipiispamme Paavali 1989, Hyvä Suomi, Aapelin lukemisto 2: syksy 1990, Elämän sirkus 1991, Elämänpuu, rakkauden puu: ihmisille, joiden lähellä on lapsi 1991, Ensiaapinen 1991, Reppurin tarinoita 1993, Harmittava takaisku. Erään potilaan tarina 1995, Utjärven uljaat naiset 2002, Pikkupapin tarinoita 2003, Tonttutyttö Tarleena matkalla jouluuun 2003.

Muistelmat Kaipauksen ja kiitoksen kirja 1998, Isän tyttö 1999, Villit vuodet 2000, Koskesta suvantoon 2001.

Lähteet

Henkilöhaastattelut: Ulla Papp, Sanna Luukkonen, Helena Kivilä, Jaana Vasankari

Elina Karjalaisen kirjat: Ihmisen ääni 1976, Isän tyttö 1999, Villit vuodet 2000.

Tämä teos on lisensoitu [Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).